

MEMORIAL
General Marii Wittek

12. Głód 1998.
Ar. Rej. 117 2015

LWP

Koszalin
ul.
tel.

SIEŃKOWSKA Krystyna
zam. Czerny

775/4SK
1

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

775/484

SIEPKOWSKA Krystyna

Zem. Czerny

I/1. Relacja ✓ K. 5, s. 10

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓ K. 7, s. 10

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora ✓ K. 6, s. 11

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K. 8, s. 6

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja ✓ K. 6, s. 7

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie ✓ fot. oryg. legitymacja w: I/2

I/1 Relacja

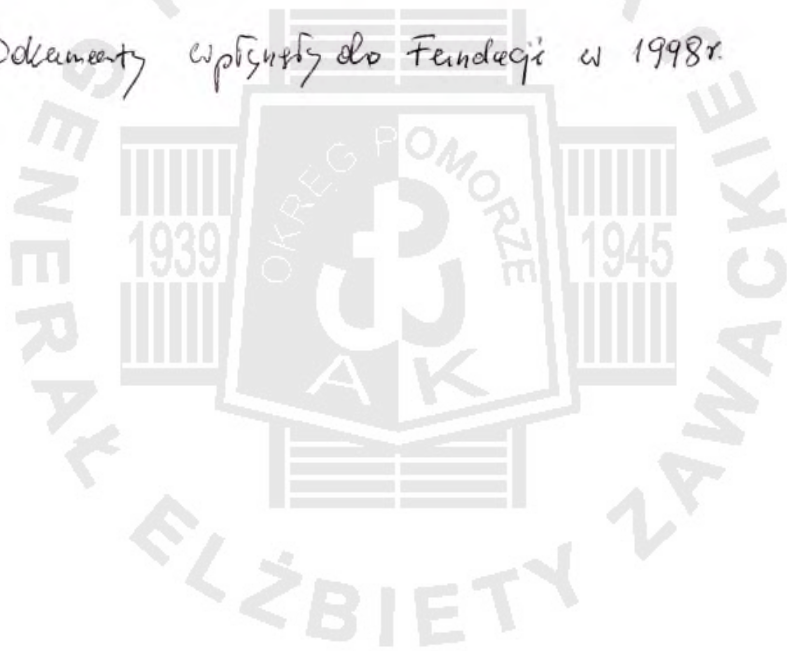
1. Relacja Sienkowskiej-Czermy Krystyny sporządzona według schematu relacji o wojennej służbie kobiet-zaimięty w I i II ALiP w latach 1939-1945, podpisana 2 dnia vi 1998 r.

złoty ksero K.2.5.1-4

2. Licyonys Krystyny Sienkowskiej-Czermy, podpisany b.d.

złoty ksero K.3.5.5-10

Dokumenty wpięte do Fundacji w 1998 r.

Wpłynęło dnia 4.XII.98

Ldz. 2207/WSK/98

**Schemat relacji o wojennej służbie kobiet-żołnierzy
w I i II Armii Wojska Polskiego
w latach 1939-1945**

Relację można również sporządzić w sposób opisowy uwzględniając punkty schematu, ale nie rozdzielając opisu na poszczególne punkty.

I. DANE OSOBOWE

1. Nazwisko / także panieńskie z datą zmiany /, imiona
SIENKOWSKA-CZERNY - do 1960 r. SIENKOWSKA KRYSZYNA, ALDONA
2. Data i miejsce urodzenia / w przypadku wsi podać powiat /
22.05.1926 r. w ŁOMŻY
3. Imiona rodziców, nazwisko panieńskie matki, dane o ich pracy zawodowej i społecznej
STANISŁAW I STEFANIA z BIAŁOBRZESKICH
OJCIEC - GEODETA, DO 1925 r. OFICER ZAWODOWY 33 P.P.
MATKA - PRACOWNIK HANDLOWY SP. "SPOKEM"
4. Obecny adres składającej relację, nr telefonu
45-348 KOSZALIN,

II. DANE ŚRODOWISKOWE

1. Wykształcenie / nazwy szkół i lata ich ukończenia /
NIEP. ŚREDNIE ROLNICZE, LICEUM OGÓLNOKSZT. W SZCZECINKU
w 1969 r.
2. Miejsce zamieszkania przed 1939 rokiem
ŁOMŻA DO 1936 r., GŁĘBOKIE, WOJ. WILNO DO 06.41 r.
POW. DZISNA
3. Czym zajmowała się przed 1939 rokiem / nauka, praca - jaka ?/
BYŁAM UCZENNICĄ SZKOŁY PODSTAWOWEJ
4. Przynależność do ZHP, PWK, PCK, Związek Młodzieży Wiejskiej, Sodaliczja Mariańska
NALEŻAŁAM DO ZHP, PCK

III. UDZIAŁ W KAMPANII WRZEŚNIOWEJ 1939 ROKU

Przydział, funkcja, służba wojskowa lub udział w obronie cywilnej, służba sanitarna.

NIE BRAŁAM UDZIAŁU

IV. DANE Z OKRESU LAT 1939-1945

Nauka, praca, udział w konspiracji / jakiej ? /

1. Kiedy i w jakich okolicznościach znalazła się w ZSRR ? / wywiezienie, aresztowanie, ewakuacja, miejsce pobytu - charakter pracy / PO ARRESZTOWANIU OJCA W 10.40r. I WYROKU ŚMIERCI W 05.1941r. Z CAŁĄ RODZINĄ (MATKA I 5 RODZENSTWA) ZOSTAŁAM WYWIEZIONA DO ZSRR - AKTAJSKI KRAJ, m. BARNAIK. TAM WRAZ Z MATKĄ PRACOWAŁAM W CEGIELNI, W PRZETWORSTWIE SPOŻYWCZYM A NASTĘPNIE W FABRYCE TYTONIOWEJ. BY PODJĄC PIERWSZĄ PRACĘ MUSIAŁAM PODAĆ STARSZY ROCZNIK URODZENIA
2. Moja droga do wojska polskiego / mobilizacja, zaciąg ochotniczy / POD FAŁSZYWY ROKIEM URODZENIA 1925 ZOSTAŁAM ZMOBILIZOWANA DO I DYWIZJI IM. T. KOŚCIUSZKI W SIELCACH W/OKA
3. Data rozpoczęcia służby w wojsku i data zdemobilizowania.
6.05.1943 DO 10.1946r.
4. Nazwy kolejnych jednostek, w których odbywała służbę wojskową
SAM. BATALION KOBIECY IM. E. PLATER
6 SZPITAL LEKKORANNYCH
SAM. BATALION WYZDROWIENCÓW
45 KOMENDA WOJSK OPIRONY DOGRANICZA
5. Jakie wykonywała zadania i jakie zajmowała stanowiska w wojsku
3-CA DRUŻYNY, 2-CA DOW PLUTONU, SANITARIUSZKA. PRAC. KULTUR.
SZEF. KANCELARII WYDZ ZWIĄDV W 45KOM. WOP.
6. Jakie przeszła przeszkolenie w wojsku / szkoły, kursy, itp. /
BATALIONOWĄ SEKOLA PODOFICERSKA, KURS SANITARNY
7. W jakich bitwach brała udział / miejscowość, data, odniesione rany i kontuzje, gdzie i kiedy ? / NIE BRAŁAM UDZIAŁU W BITWACH

BRZ. KRZYŻ ZASTUGI-26517
ZŁOTY - - - 1231-73-133
KRZYŻ KAWALERSKI
ORD. ODR. POLSKI 1922-78-50
ODZNAKA SYM. PUKKU"
NR 975 z 09. 69r.

8. Stopień wojskowy w chwili demobilizacji i obecnie / data /
ST. SIERŻANT W 1946 r.

- 9. Odznaczenia bojowe, państwowe i społeczne
- MEDAL ZWYCIĘSTWA I WOLNOŚCI - LEG NR 23026
- /- ZA ODRE. NYSE I DAWTYK - " 12481
- /- " " UDZIAŁ W WAK. OBERLIN - " 62588
- ODZNAKA GRUNWALDZKA - " 039096
- V. ZYCIORYS POWOJENNY

1. Dalsze kształcenie się. Warunki rodzinne. Praca zawodowa i działalność społeczna. Wpływ służby wojskowej na życie powojenne.

UKOŃCZYŁAM 3 KLASY TECHNIKUM ROLNICZEGO KORESPOND. W 1950r.
-/- LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W 1969r.

WOJ. ZARZ. PRZEM. TERENOWEGO W KOSZALINIE DO 1956r.
WOJ. ZARZ. ZAW. PRAC. PRZEM. LESN. I PRZEM. TEREN, A POTEM
PRAC. LESNYCH I PRZEM. DRZEWNEGO DO 1960 R. W KOSZALINIE
OKRĘG. PRZEDS. PRZEM. DRZEWNEGO W SZCZECINKU DO 1981 R
NA STANOWISKACH INSTRUKTORÓW LUB INSPEKTORÓW.

SPOŁECZNIE PRACOWAŁAM: KOM. SOCJALNA, SEKR. RZ Z LIPD
PRZEWODN - - - - " Z BOWID
W KOLE MIEJSKIM W SZ-KU DO 1978 R.

RADNA DWA KADENCJI RADY MIEJSKIEJ W SZCZECINKU
SAMODZIELNOŚĆ I DZIAŁALNOŚĆ SPOŁECZNA WYNIESIONE Z WOJSKA.

2. Z jakimi trudnościami życiowymi borykała się po wyjściu z wojska.
KONIECZNOŚĆ POMOCY MATCE W UTRZYMANIU RODZINY,
SAMODZIELNA PRACA NA ROLI Z UDZIAŁEM MŁOŁEJ-
NIEGO BRATA, BEZ WCZESNIEJSZEGO PRZYGOTOWANIA.
DLATEGO ZDAŁAM GOSPODARSTWO W 1953 r.

3. Obecne źródło utrzymania / emerytura, renta z ogólnego stanu zdrowia, renta inwalidy wojennego, renta rolna, renta wdowia, proszę uwzględnić grupy inwalidztwa / II GRUPA IN W.

4. Obecny stan zdrowia
ZWURODNNIENIE KRĘGOSZŁUDA
CHOROBA NADCIŚNIENIOWA
NIEDOTLENIENIE MIĘŚNIA SERCOWEGO

5. Z jakiego rodzaju służby zdrowia korzystała

OGÓLNEJ

6. Czy była represjonowana po wojnie / sama autorka lub jej rodzina, aresztowania, śledztwo, okoliczności, data, miejsce / NIE

7. Krótka charakterystyka najbliższej rodziny, jej losy wojenne, a także szczególne sytuacje życiowe rodziców, rodzeństwa, męża, dzieci - ich wykształcenie, zawody, zajmowane stanowiska.

OPIEC W MAJU 1941 SKAZANY NA KARĘ ŚMIERCI
MATKA PRACOWAŁA DO EMERYTURY. W 1940 R. ŻMARA.
MĄŻ INŻ. LEŚNIK. KIER. WYD. TRANSPORTU OKR. ZARZ. LASÓW PAŃSTW.
W ŚCIEŻKOWIE, PO PRZEJŚCIU NA WŁOŚCIEJSZĄ EMERYTURĘ W 1978 R.
W MAJU 1981 R. ŻMARA.
RODZIEŃSTWO, MOJE ŻYJĄCE DO TEGO CZASU JEST NA EMERYTURACH
DZIECI UKOŃCZYŁY SZKOŁY ŚREDNIE, PRACUJĄ W BUDOWNICTWIE
I USŁUGACH. ICH UPOSAŻENIA WGRANICACH SR. KRAJOWEJ.

Pożądane załączenie :

- dokumentów, wspomnień i fotografii dotyczących okresów przedwojennego, kampanii wrześniowej oraz okresu wojennego.
- wykazu książek i artykułów, w których wzmiankuje się o służbie wojskowej autorki relacji i o jej formacji.

„GRZYŚMI Z NAD OKI”
„SYNAMI PUKKU ICH ZWANO” aut. OZERWIŃSKI, LEŻEŃSKI
DOKŁADAM 3 FOTOGRAFIE.

Czytelny podpis

KRYSZYNA SIENKOWSKA OZERNA

Data 06.1998r.

Lyciarys

Je Krystyna - Alceus Sielkowska-Czesny
urodzona 22.05.1926. w m. Louie, jej rodzice:
ojciec Stanislaw Sielkowski, matka Stefania
z d. Biadebneska.

W 1938r. rozpoczęła naukę w żeńskiej szkole
parochialnej Br & m. Kr. Jędrzej w Louie,
ojciec w czasie jej chorozy, pracownik samorządowy
potem mierzmy fizyczny.

W 1938r. wraz z bratem podjęła i realizację
wyjeżdżając do Głębokie, pow. Krivna, woj. Wilno.
Tętu ucała ojciec pracował jako sprzedawca.
Matka - pracownik handlowy w "Spółce" po ucałowaniu
chłopi prowadzić dom.

Je do 1939r. skończyła 6 klas szk. parochialnej.
W 1939r. w styczniu przyszła na świat najmłodsze
siostra jako córka Alceusa.
Ojciec po wybuchu wojny we wrześniu 39r.
zjechał się do wojska na ochotnika. Matka podjęła
prace kasyrki.

W kilka dni po wkroczeniu Armii Czerwonej
ojciec wrócił nie wsiadłszy na dokoła w wojsko.
Po 3-m-ciu przeszkoleniu dla potrzeb realnej
geodezji w Mińsku liódorskim dalej pracował
jako inżynierowiec.

Pod koniec 1940r. wyjechał na prace w terenie
nie wrócił do domu.

2.

Wostań anektarawany przez NKWD i osadzony w więzieniu w Beresowcu w pobliżu Olsztyna.
 Od tego czasu rodzina była jedynie nie otrzymując matki prawniczej kancelarii. Je kontynuacja badań w r. skeluzgu 39/40 jia i jazyka rosyjskim, oraz jazyka skowizski element.

W marcu 1941 r. ojciec został skazany na karę śmierci. W kwiartku z apelacji NKWD powiadomiono nas, że karę zmniejszono na 10 lat bez prawa korespondencji. Jakiś w kwiecieniu 41 r. mié przyjęto w więzieniu parki szynocicowej dla ojca, co znaczyło że ojciec tam już nie ma.

22. 06. 41 r. w nocy po zabiciu całej rodziny do twarowego wagonu przez nadzorem NKWD wywieziono wraz z innymi rodzinami do Mińska Reolickiego do m. Bornaub w Ałtajskim Kraju, na Syberii nad Obem.

Tam matkę wraz innymi dorosłymi katuszami w cegielni. Je, by być przyjęto do pracy podobnie męczniejszą od faktycznego mego roku urodzenia - 1925 rok. Wostań przyjęto do pracy w cegielni.

Na przedstawie oświadczeń w kwiartku z numerem Likarski - Mojski w październiku 1941 r. wrócił z więzieni i życzki niektórych Polacy do rodziny w Beresowcu, przez ojciec nie wrócił.

(nie szereg naszych list do Cesarzowego Kryzisa w sprawie ojca w latach 1943 - 51 nie dotychczasowej i więcej odpowiedzi.

Najpierw w 1944 r. w rezultacie przemówień Stora, prawnikiem z 4.05.44 r. Naczelny Sąd Białorusi poinformował, że muszę opuścić miasto z 20.03.44 r.

otrzymał miasto kory smierci, apelacje nie została uwzględniona, miasto zostało wybuchnięte w maju 1944 r.)

Matka została dla nas pracą w Głównym Ośrodku Gospodarczym do lipca 1944 r., gdyż ciężko było w okresie wojny było mi ciężko. Pracowałam w firmach - przedsiębiorstwach ziemskich i motory.

Od 04.42 r. do 06.43 r. pracowałam w Wydziale 'F' - ce jako pracownik fizyczny.

W tym czasie otrzymałam rozkaz mobilizacyjny do formacji się I Dywizji im. T. Kościuszki.

Moja praca została w moim czasie ukończona, w rezultacie czego jako 14-letnia dziewczyna stałam się żołnierką Samodzielnego Batalionu Kobiecego im. T. Płater.

Wymiarom skłony podoficerskiej (batalionowej)

w stopniu kaprala, a potem plutonowego otrzymałam dowództwo oddziału fizycznych i 2-cy pluton.

W sierpniu 1944 r. gdy batalion znajdował się pod Kłomnowem, wskutek choroby została przeniesiona do 6 szpitala Lekko Rannych. Z tym szpitalem dotarłam do Rumburta i Smocka. Tam przestawiono przeskoczenie pielęgniarskie mimo, że byłam pacjentką.

W styczniu 1945 r. została przeniesiona do Szpitala Poliklinicznego w 2 kłomnowym szpitalu do Berlina. Tam batalion stacjonował od 2 - 11.05.45 r. Ja jako jedna z kobiet

4.

4

mojej języczką zostawał myślaną 8.05.45r na
 ubezpieczenie strony prezydela delegacji wojska
 alianckich i delegacji wojsk hitlerowskich celam
 podpisania bezwarunkowej kapitulacji w Międzywiesiu.
 W dniu 09.05.45r przejechałem pociągiem
 z Międzywiesia a potem przejechałem do Kłodzka.

Na podstawie Rozkazu MN z 09.05.45r o demobilizacji
 kobiet powinna być demobilizowana.

Na moje prośbę zostałem przeniesiony do formacji 51
 wojsk Ochotniczy Północni do 45 Komendy MN w Zostrogach -
 Kłodzku. Tam pełniłem obowiązki szefa kancelarii wojsk. Zwiadu.

Tam zostałem odznaczony w 45r. Medalem i
 Berlin, Odra, Nysa i Białka. oraz Programu Kryzysu Żywności.

W październiku 1946r. Cieszyli się do stopnia sierżanta.
 W kwietniu października 1946r. w Kłodzku z powrotem

mojej rodziny z Łubowa, na moje prośby zostałem
 przeniesiony do służby wojskowej skierowany jako
 osadnik wojskowy do wsi Marzysin - Turiec, gm. Sobótka
 pow. Lwówek Śląski. Na to nie pracowałem z całą rodziną.

W tym czasie podjąłem naukę celam w przedsiębiorstwie
 średniego wykształcenia ze wyjątkiem najstarszej siostry.
 W 1953r. zabrałem gospodarstwo rolne, gdzie rolniczo
 uszczelniałem się i wyjechałem z Dłutowa.

W kłodzku i Kłodzku i podjąłem pracę w
 Woj. Komendzie Północnej Terenowej na stanowisku st. plebity
 a następnie kier. Kłodzku w Kłodzku w Kłodzku
 gdzie pracowałem do 31.05.56r.

Od 1.06.56r. zostałam przeniesiona do Górzek Wojew.
Grodzkiego Lesnych i Przemysłu Drewnego w Kosalinie
na stanowisko inspektora o/s socjalnych.

Tam pracując podjąłam naukę w Korespondencyjnym
Instytucie Rolniczym w Szupsku.

W 1958r. wstąpiłam do związku BOWiD.

W marcu 1960r. zostałam przeniesiona do Karkuskiego
Przedsiębiorstwa Przemysłu Drewnego w związku z wyśzieniem
zawozi na inż. Lesnika Mitalde Czesnego - kustosza
Lasu. Transportu Odr. Górzek Lasów Państwowych w Karcain-
ku. (Wypracowałam na sobie ekwivalent pomocy
w wypełnianiu zadań jego synów osieroconych w wieku
15, 16 i 6 lat.) Pracowałam jako inspektor nadzoru

W 1961r. przekształcony został. Przeniesiona naukę.

Do ukoniecznienia średniej szkoły w 1969r. pracowałam
na stanowisku samodzielnego inspektora w biurze
Głównego Leśnika. Przez cały okres pracy w KPPD
tj. do 06.81r. pełniłam jednocześnie funkcje zw. zow.
przew. kom. socjalnej i sekretarza Rady Zakładowej.
przez 3 kadencje w latach 60-70-tych.

W zw. BOWiD przew. kom. socjalnej w latach 70-tych,
oraz przez dwie kadencje byłam również w latach 80-tych.

W 1975r. zostałam wyznaczona do pracy w Karcuskiej

W 1978r. - - - - - Karcuskiej Kancelarii Odr. Odr. Pol-
ski. W maju 1981r. ukończyłam 55 lat i nie podstarwie
przywilejów kalendarzowych odejściem na
emeryturę.

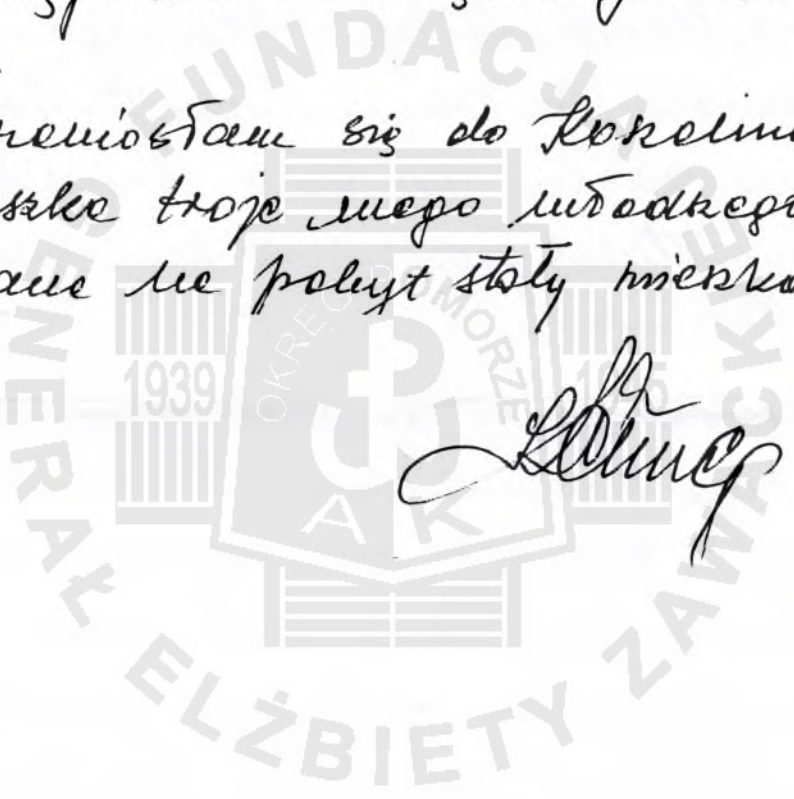
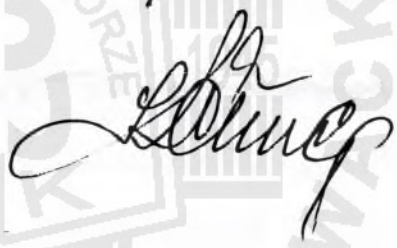
6. W latach 40-tych ponownie zaangażowali się
po skierowaniu średnich szkół.

W maju 1981 r. po niezłej przewlekłej chorobie
krociło mi życie. Cośś do 1984 r. skończyła dwa
licza reumatyczne. W 1987 r. wyszła z domu i wyjechała
do Szczecina.

Jeździłem na amerykańskie pracodawcom szeregami
w M. Emerytalni i Rezerwiarzi w ZBOWiD.

W 1991 r. wstąpiłem do Związku Sybiraków w Kolo
Szczecinie.

W 1996 r. przeniósł się do Kołczyna, gdzie
miał mieszkać troje jego wdowczego rodziców.
Zemleństwo nie polubił starym miastem
przy ul.

I/2 Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatorce

- Charakterystyka służbowe na Szefa Kancelarii I Ubezpieczeń
Sierż. Sienkowskiej Krystyny, Wojsko Polskie 45 Komenda W.O.P
dn. 9^{IX} 1946.
mps ksero k.1. s.1 (kserokopie dokumentu zarchiwizowanego)
- Odpis dokumentu Charakterystyka Służbowca Sienkowskiej Krystyny
mps ksero s.2 (kserokopie czytelną)
- Stała legitymacja ezbowkowa, Seria A, nr. 62036
Zmierz Osiedlenie Wojskowe, na Ziemiach Odzyskanych, Kocioł Marysia
Oddz. Lwówce Sierż. Nr Eu. Oddz. 1321, Data Wystawienia 31^{VI} 1948
Sierż. Sienkowska Krystyna, fot. oryg.
mps, rkp. oryg. k.2. s. 3-6
- Legitymacja Odznaki państwowej „Syn Pięku”
Nr. 975, W-ur. 25^{IX} 1969. przyznaje SMOV, Krystynie
Sienkowskiej - Czerny
mps ksero k.2, s. 7-10

WOJSKO POLSKIE
45-ta Komenka
W.O.P.

dnia 9.10.46r.

o d p i e

CHARAKTERYSTYKA SŁUŻBOWA

na Szefa Kancelarii I-go Wydziału
sierż. SIENKOWSKA Krystyna.

Urodzona dnia: 22.06.1926r w Łomży,
Wykształcenie cywilne: 7 kl. szkoły
powszechnej.
Wyszkolenie wojskowe: szkoła podof.
1-szej Dywizji Piechoty.
W Wojsku Polskim od 23.05.1943r.
Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi
Medal za Odrę, Nysę i
Bałtyk.
Medal Wolności Zwycięstwa.

Na stanowisku Szefa Kancelarii I-go Wydziału W.O.P.
z dnia 9.10.1945r.

Jako Szef Kancelarii bardzo dobra, pełna energii, chętna
pracowita, lojalna, posłuszna.

Cieszy się dużym autotytem wśród przełożonych.

Zdyscyplinowana i inteligentna. Obowiązki swoje wypełnia
ku ogólnemu zadowoleniu przełożonych.

Wygląd zewnętrzny dobry.

Politycznie uświadomiona zdecydowanie stoi na gruncie
Demokracji Ludowej.

Z-ca K-ta Odcinka WOP.
do spraw Pol-wych
podpis nieczytelny

w/z G r y z ppor.

Komendant 45 Odcinka W.O.

podpis nieczytelny

Arszyński kpt.

Zgodnie z...
stwierdzono...
wzrost, data...
4 01 66
Edward Kula

Związek Osadników Wojskowych
na Ziemiach Odzyskanych *12/3*

STALA
LEGITYMACJA
CZŁONKOWSKA

Seria A № 62036
druk ścisłego zarachowania

NYSA – ODRA – BAŁTYK
warunkiem pokoju, dobrobytu
i bezpieczeństwa Polski

Nr Ew. Oddziału

1821 172/9

Data wystawienia

31. vii 1948

Kolo

Marysin 172/5

Oddział

Wzrost Słubi

Woj.

Wielka

Nazwisko

Sienkowska

Imię

Wysłona - Altoni

Data urodzenia

22. v. 1926 r.

Stopień wojskowy

sierżant

Adres

Marysin 172/55
Sobota par. Słubi St.

pełniona funkcja

podpis posiadacza legitymacji

m. p.

Przewodniczący
Związku Osadn. Wojskowych
Gutaczewski
pauk.

WAŻNOŚĆ LEGITYMACJI

przedłuża się do dn. 31. 12. 1948 r. ^{1/26}

przedłuża się do
dn. 194... r.

przedłuża się do
dn. 194... r.

pieczęć okrągła oddziału

pieczęć okrągła oddziału

Kontrolka składek kwartalnych

rok 1948	I	II	III	IV
rok 1949	I	II	III	IV
rok 1950	I	II	III	IV

Cena legitymacji 30 zł.

1/2/7

1939

1945

LEGITYMACJA
ODZNAKI
PAMIĄTKOWEJ

»SYN PULKU«

I/2/9

I/2/8

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
w uznaniu zasług młodocianych żołnierzy
w walce narodu polskiego z hitlerowskim
najeźdźcą w latach II wojny światowej
PRYZNAJE

Ob. Krystyna Sienkowska Czerny

w XXV rocznicę powstania ludowego Wojska Polskiego
ODZNAKĘ PAMIĄTKOWĄ

»SYN PUŁKU«

Szef Głównego Zarządu Politycznego
Wojska Polskiego

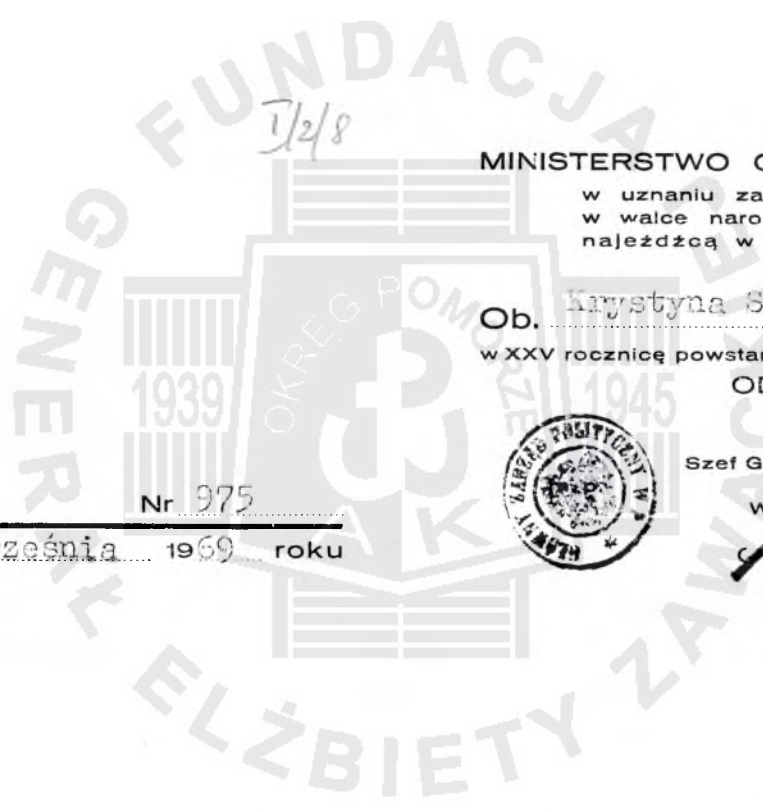
Wiceminister Obrony Narodowej

gen. dyw. Józef Urbanowicz

Nr. 975

Warszawa, 25 września 1969 roku

W.Z.Graf. W-wa. Zam. 5537. N-7. 1968 r.

I/3 Inne dokumenty dotyczące osoby rebotone

- Ankieta opracowana przez Irenej Krolkowicz 2 lutego 1967r.
(21 pytań skierowanych do kombatantek II II ACP dla potrzeb badań socjologicznych - losów kobiet-zołatek po wojnie.
Ankieta wypełniona przez Sienkowską Krystynę b.d.
złoty s. 049. k. 3. s. 1-6

- Ankieta personalna Sienkowskiej - Elżbety Krystyny
z dopiskami do punktu 9 i 10, 11 ankiety, podpisana b.d.
złoty s. 049. k. 3. s. 7-11

Irena Królikowska
Warszawa 10, ul. Sempołowskiej 3 m.25.

Warszawa, dnia1967r.

463

A N K I E T A

Zamierzam napisać pracę o losach kombatantek po wojnie. Jako jedna spośród Was, pragnę poznać historię Waszego życia, która pomoże mi zbadać wpływ służby wojskowej kobiet na ich późniejszą pozycję w społeczeństwie i rodzinie. Proszę więc uprzejmie o szczerą odpowiedź na postawione niżej pytania, ewentualnie dołączenie na osobnej kartce swego życiorysu. Jeżeli pragniecie pozostać nieznane, ankiety można nie podpisywać lub podać tylko wybrany pseudonim. Mile widziane wszelkie zdjęcia, które po wykorzystaniu, na życzenie adresatki, mogą być zwrócone. *(false decia)*

Z góry dziękuję za współpracę.

1. Po demobilizacji osiedliłaś się: / odpowiednie podkreśl/

- w mieście stołecznym,
- w mieście wojewódzkim,
- w mieście powiatowym,
- w małym miasteczku,
- na wsi,
- w osiedlu.

✓ Dłaczego: *Osiedlenie wojskowe dla mnie w tym czasie było jedyną możliwością egzystencji (rodzina 5-osobowa wzięta na żywioł Rodzicielski w kwietniu 1946r)*

*W okresie tym czasie chciałam się gospodarkowo prze-
mierzyć z rodziną do miasta w 1952r.*

2. Opisz pokrótce warunki, w jakich odbywał się Twój start życiowy po zdemobilizowaniu:

✓ *Współca poluostaj - 45 km. WOP wyprawiając mnie "w świat" na terenie Zielonolowia dla mi z gospo-
darstwo pomocniczego gospodarstwa rodzinnego w formie 6-tygodniowego, którego wiadom w momencie tworzenia w skrytce go wnie. Od osiedlenia w październiku 1946r. przenieśliśmy się do wsi do lat 1952r. szosa nie posiada-
my rodzin. Jako się poigrawy do lat 1952r. wstąpił z
wsi do lat 1952r. o osiedlenie tam, stępel wstąpił z moją
prośbą do lat 1952r. do lat 1952r. do lat 1952r.
W międzyczasie zwerbowałam mnie do pracy w Partii Org. "Ante-
felse" - na terenie wsi prowadzając jako instr. PRW.
W okresie tym czasie chciałam do wniosku, że nie spróbowa-
rodzinną w gospodarstwie. Miałam nadzieję, że nie było się
a ja z moją nie przystąpiłam do lat 1952r. do lat 1952r. do lat 1952r.*

3. Start ten wydatnie ułatwiła Ci : rodzina,
przyjaciele,
państwo,
społeczeństwo,
instytucje społeczne, (rodzinka i kłosa, a do kłosa to
radziłaś sobie całkowicie samodzielnie. /odpowiednie podkreśl/

4. Czy rozpoczęłaś naukę po zdemobilizowaniu:
 tak, *podjęłam w 1948, ale przerwałam, gdyż do pracy*
 nie. *leżąc w szpitalu w mieście i chorując przeważnie*
 Jeżeli tak, to dlaczego uważałaś to za konieczne: *gospodarskie warunki nie sprzy-
 jąły nauce. Rodzinstwo ponadlatem w tym czasie wieloletnie.*

5. Rozpoczęłaś naukę - doksztalcenie się:
 - już w roku 1945,
 - kilka lat później, /kiedy/ *w 1948r. ale przerwałam*
 - kilkanaście lat później, *w 1956r. rozpoczęłam naukę w Tecliu. Polceiowy*
 - wcale nie uczyłaś się, *po wyższym seminarium w 60r. przerwałam i*
podjęłam dalszą naukę w 67r. obecnie

6. Jeśli rozpoczęłaś naukę, to czy:
 - ukończyłaś szkołę podstawową, *zawziętość uczennic stryżnobań*
 - " " " zawodową, *20.06.1969r.*
 - " " " średnia ogólnokształcąca,
 - " " " " zawodową,
 - wyższą.

7. Co zdecydowało o takim wyborze: *przezwyciężenie decyzji była praktykowane*
upodobaniem. W porównywalnym czasie nie przebiegało w terenie Teclie
two nie mogłam kontynuować tego kierunku.

Jeżeli przerwałaś naukę, to podaj przyczyny tej decyzji / ile klas ukończy-
 łaś: *ukończyłam 3 klasy Teclieckiego Liceum, po wyższym seminarium*
niezostawiając 5-letnie przerwy, w czasie której nie było w życie
przebiegi rekrutacji, kontynuowanie tego kierunku nie było
możliwym w Teclie. Przerwałam się do liceum ogólnokształcącego
istotnie przed rokiem nauki.

8. Podaj zawód, w jakim pracujesz: *pracownik rezerwy - insp. zapobieganie.*

a/ Ile zarabiasz / jakie masz gospodarstwo/ : *2200zł., gospodarstwo*
nie posiadamy.

b/ Jakie posiadasz mieszkanie: *4 pokoje, przedpokój, kuchnia, łazienka*

c/ Czy posiadasz: Telefon,
 radio,
 telewizor,
 adapter,
 pralkę,
 lodówkę,
 odkurzacz,
 inne; *motocykl* } *tak*

9. Czy lubisz swoją pracę: tak, nie. **niezmiernie**

Dlaczego tak jest? *Chciałabym mieć bezpośredni wpływ na wyniki swojej pracy, tej ~~pracy~~ nie mogę wykorzystać się w status inwalidki.*

10. Czy fakt, że byłeś żołnierzem:
- ułatwiał Ci - załatwianie spraw osobistych w urzędach,
 - otrzymanie pracy,
 - dostanie się do szkoły,
 - otrzymanie mieszkania,
 - awans w pracy,
 - nie miał żadnego wpływu.
 - utrudniał,
 - nie przyznawałaś się do tego.

Podaj ciekawsze przykłady ilustrujące powyższą odpowiedź:

nie udało mi się do tej pracy do przystąpić, jakie z tego tytułu przystąpię m. j. również z tytułu orzekalności w ZBO w P.

11. Czy służba wojskowa wyrobiła w Tobie:

- poczucie własnej godności:	<u>Tak.</u>	nie.
- odwagę:	<u>tak.</u>	nie.
- wytrwałość w dążeniu do celu:	<u>tak.</u>	nie.

Czy możesz poprzeć to jakimiś przykładami:

Właśnie srokiem, szkole (wyższe w całym plonie) Decyzje w sprawie wyższej rangi ze włości z trojgrem elicie.

17. Czy Twoja rodzina szczyli się tym, że byłeś żołnierzem:

- tak, bardzo,
- ~~tak,~~
- jest obojętna,
- nie.

Zilustruj to przykładami:

✓ Jednym z powodów w szóstym dniu o tym wspomnieli.
 Wtedy oglądaliśmy filmów dotyczących o wiele tyra, dopatrując się na mnie osoby wiele wiedzącej, na ten temat, potem
 miedzy z rozmieszczenia dyskusji postawiono się moimi wypowiedziami jako autorytatywnymi.

18. Czy swoją przeszłość żołnierską wspominasz z przyjemnością, czy z niechęcią:

Dlaczego tak jest: nie porównałem przykrej momentów. Benfuji sobie natomiast za zasady, że trwały życie wojskowego z uwagami, dobre, wiele się nauczyć, a przekładać nad wszystko fakt, że wogóle byłem żołnierzem, że mój udział w wojnie nie był przychylny się do osiągnięcia niepodległości Polski Ludowej.

a/ czy uważasz, że służba wojskowa wpłynęła ujemnie na Twoją kobiecość?

W porównanym okresie obserwowałem ujemne zjawisko. Z bieżącym czasem ustąpiły one. Pozostało to, co kobiecości nie przeszkadza.

Podaj przykłady:

✓ Sposób życia, ruchy, gesty, akty, dość doświadczeń i wyrobienie
 akceptacji i wzmocnienia kolan przetrwać w sprężystości i kobiecości.

b/ czy uważasz, że służba wojskowa dała Ci jakieś szanse życiowe ?

Podaj przykłady: jak do tego czasu - nie

c/ czy ktoś Ci wytykał w sposób przykry okres służby wojskowej?

Podaj przykłady: niechęć, energii i stanowisko przy

✓ myślowym słowicem sprawy odwołaniem, narogu -
 niechętnie; przypisuje się porostafosion z okresu
 polityki w moim życiu. Obecnie takie ma miejsce
 tak w pozytywnym jak i negatywnym tego słowa
 znaczeniu.

19. Czy Twoja córka /dzisiejsza młodzież/ byłaby, Twoim zdaniem, zdolna pójść w Twoje ślady, gdyby zaszła tego potrzeba? *Moja córka obecnie ma 8 lat i z pewnością poradzi sobie z tymi sprawami. Wzrostła jest na wieloletniach, więc nie będzie miała żadnych problemów. Kiedyś się obroniła, a teraz jest już dorosła i może sobie poradzić. Właśnie dlatego nie mam żadnych wątpliwości. Właśnie dlatego nie mam żadnych wątpliwości. Właśnie dlatego nie mam żadnych wątpliwości.*

20. Podaj: *jaką rolę w tym czasie odegrała w Twoim życiu. To ważne pytanie. Emilia.*

a/ Ile miałaś lat w chwili mobilizacji: *17.*

b/ Jakie miałaś wykształcenie? *2*

c/ Gdzie mieszkałaś przed wojną: *Głogów, pow. Dziwnów, woj. lubus.*

- miasto stołeczne,
- miasto wojewódzkie,
- miasto powiatowe,
- miasteczko,
- wieś,
- osiedle.

d/ Gdzie mieszkałaś przed mobilizacją? *Bonn, RFN, kraj ZSRR.*

e/ Gdzie pracowałaś? *Fabryka Tyturowa*

f/ W jakim stopniu wojskowym opuściłaś wojsko? *szereż*

g/ Jakie otrzymałaś odznaczenia i kiedy? *Brązowy krzyż Zasługi i odznaczenia pomnikowe.*

21. Czy chciałabyś coś jeszcze od siebie dodać:

Widzę dużą potrzebę pracy u młodzieży, zwłaszcza w jej patriotycznym i obywatelskim wychowaniu. Właśnie dlatego nie mam żadnych wątpliwości. Właśnie dlatego nie mam żadnych wątpliwości. Właśnie dlatego nie mam żadnych wątpliwości.

Jeszcze raz dziękuję Ci za udzielenie pomocy w tej pracy.

„Emilia”

12. Wymienić ważniejsze posiadane odznaczenia państwowe i wojskowe
*krzyż Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski OOP, Odznaczenie
 "za zasługi dla Wp", Odznaczenie, odznaka, "Syr Dątko"
 i Medal pamiątkowy.*
13. Podać wysokość posiadanej emerytury-~~renty tamalidkiej~~, ~~renty~~
~~wyjątkowej~~ *emerytura 9.670 zł*
14. Podać warunki mieszkankowe, socjalno bytowe ilość izb - *dobre*
4 pokoje, łazienka i kuchnia
15. Jeśli Koleżanka posiada ciekawe wydarzenia z okresu wojny w czasie
 walk, z całego okresu powojennego do chwili obecnej, krótko opisać.
 Można dołączyć oddzielną relację jako załącznik do ankiety.
nie ma takich wydarzeń
16. Czy Koleżanka pragnie wziąć udział w III Zlocie Platerówek, gdyby
 był zorganizowany z okazji 40 lecia PKWN w czerwcu lub wrześniu
 1984 r. *tak*
17. Napisać inne uwagi warte uwzględnienia w planowanym wydawnictwie
 albumowym o Platerówkach - można dołączyć oddzielną relację jako
 załącznik do ankiety *nie ma*
18. Ilość dzieci, ich imiona, nazwiska, jakie posiadają zawody, co robią,
 zajmowane funkcje w zakładach pracy i instytucjach - można dołączyć
 oddzielną relację do ankiety. *czworo, w tym troje dziewczynek,
 jedna dziewczynka i trzech chłopców. Wszystkie posiadają
 średnie wykształcenie. Dwoje absolwentów, dwoje
 absolwentek, jedno - pomyślnie ukończyło
 i muryeruje*

U w a g a: do ankiety załączam zdjęcie jak do dowodu osobistego oraz
 inne-razem 2 szt. - do zwrotu

[Signature]

 podpis wypełniającego
 ankietę

14 060 180 94-41250184

PS. Proszę mieć wypracowaną i napisaną
 listę pisma z porównaniem

Ad 10. Za wyjątkiem na fakt że niektóre realizacje I/3/10
musiały niedrobnie kolegiaci w nowce
po pięciu latach przeprowadzenia w gr. Kurce
zadaniem gospodarkę two. rólne i wyjątkowo
do Kossolima, gdzie podjął pracę w Okręgu
Inżynierskim w Przemysłu Państwowego na stanowisku
Sekretarza Kółek Rolniczych.
W 1955 r. został przeniesiony na st. inż. w Państwowym
Zakładzie do Okręgowego Zarządu Wód i Ścieków
w 1960 r. w związku ze zmianą st. inż.
niego (wyszedł z rangi inż. lesnic. i do czasu
z przejściem do inż.) przeniesiony został na
stanowisko do Państwowego Zakładu Przemysłu
Leśnego w Kroszynie na stanowisko
Sekretarza Kółek Rolniczych Państwowego,
gdzie pracował do 1963 r. Następnie prze-
szedł na stanowisko: inż. inż.
potrójnie, ~~stanowisko~~ edukacji
aż do sierpnia 1981 r. W tym czasie
pr. ukończył 55 lat od czasu uro-
dziny i emeryturę.

col. M. Po wstąpieniu do Stowowiska Sekretarstwa D3/M
Kolektywem Podkollektywem od 1963o ces,
do chwili odjiscia na funkcje podw.
spolecnic funkcje spolecnic w Zwiastu
Kas. Proc. Przemal i Hen. Mrowego (prowod-
nicza - sekretarz) w Obwodowym Zwiastu
stare Przemyslnikow i Hecceinbu.
Poniatam tez funkcje spof. na wyszys
szkolach Uniwersytetu wistawo.

Wrazozimie od tego legatycy K. B. D. - aucen
poniatam teze funkcji w naukowanku
organizacji na terenie Krasowice
i ~~W. M. M. M.~~ (sekretarz, U-co przez Koda
allicjskiego, Poni Kom. Socjalnej i Innowa-
cyj.) Czlowek Komisji Kulturalnej Woj. Zon. Przem.
w Krasowice.

Poniatam tez funkcje redug. w ostatnie
Redaczej. Ystewem wytypowanym przed
Stowowisko Krasowickie na Kuch. Seta.
na redug. do w nowo Redaczej.

II Materiały uzupełniające relację

Sienkowska - Czerny Krystyna (22. V 1926)

sylwetka w: *Kobiety - założenie 1 i 2 Aranii WP, biografie i wspomnienia*, pod red. Marii Wójcik, Lublin, 2010, s. 184-189
fot. i teksty.

dups ksero K.6-5.8

II/1

III Rzeszy Niemieckiej w miejscach postoju i odpoczynku jednostek wojskowych, w szpitalach polowych.

Po wojnie teatrzyk dywizyjny spełnił też swoją rolę. Na pewien czas zastąpił zniszczone teatry oraz aktorów poległych na froncie i w obozach hitlerowskich. Niektórzy aktorzy podjęli pracę w Teatrze im. J. Osterwy w Lublinie.

Po zakończeniu wojny, Janina Sadowska zwolniła się z wojska z powodu chorej nogi. Do cywila odeszła w Chełmie Lubelskim. Zamieszkała z babcią w Rejowcu. Matka pracowała w innym mieście. Tam poznała swojego męża, z którym wyjechała do Wrocławia, założyła rodzinę. Ma trzech mądrych, dobrych synów: Andrzeja, Roberta i Ryszarda. Najstarszy jest pułkownikiem WP. Kiedy dzieci nie były jeszcze dorosłe, zmarł mąż. Wychowywała je sama. Ponownie wyszła za mąż za byłego żołnierza, który był w Wojsku Polskim na Zachodzie. Wrócił do Polski po wojnie. Był bardzo dobrym mężem i ojczymem. Nie żyje już. Zasłużył sobie na wdzięczną pamięć. W 2005 r. zmarła też matka w wieku 98. lat, z którą Janina Rudzińska mieszkała i którą opiekowała się.

*Na podst.
relacji Janiny Rudzińskiej i jej wspomnień, mies. „Polsce Wierni” nr 7/2009
i w Biuletynie Klubu Kombatantów 4. DP (brak nr. i daty wydania)*

SIENKOWSKA-CZERNEY Krystyna
(22.05.1926)

Urodziła się w Łomży, woj. białostockie, jako córka Stanisława Sienkowskiego i Stefanii z d. Białobrzeskiej. W 1933 r. rozpoczęła naukę w szkole powszechnej w Łomży. Podczas wakacji 1938 roku, rodzina, w której było pięcioro dzieci, wyjechała do m. Głębokie w woj. wileńskim, gdzie ojciec otrzymał pracę geometry rolnego.

Gdy wybuchła II wojna światowa, w pierwszych dniach września 1939 r. ojciec zgłosił się jako ochotnik do polskiego wojska. Po kilku dniach wrócił z goryczą, gdyż zabrakło broni. Podjął pracę w Wydziale Rolnym Komitetu Wykonawczego w Głębokiem po odbyciu trzymiesięcznego szkolenia geodezyjnego w Mińsku Białoruskim, wkrótce po zajęciu Wileńszczyzny przez Armię Czerwoną. W dniu 13. listopada 1940 r., podczas pracy w terenie Stanisław Sienkowski został aresztowany. Do domu już nie wrócił. Wy-

rokiem Trybunału Wojskowego 3. Armii został skazany na podstawie art. 64 i 76 kodeksu karnego Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej na najwyższy wymiar kary i osadzony w Berezweczu k. Głębokiego. W 1941 r. na prośbę matki o ułaskawienie Sąd Najwyższy ZSRR przysłał informację, że wyrok został złagodzony do 10. lat bez prawa korespondencji. W rzeczywistości wyrok został wykonany 21. maja 1941 roku, ale o tym rodzina dowiedziała się dopiero w 1994 roku po długotrwałych poszukiwaniach prowadzonych najpierw przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż, a po 1990 roku w różnych instytucjach białoruskich i rosyjskich. We wrześniu 1994 r. otrzymała zaświadczenie Archiwum Państwowego z Witebska informujące, że wyrok kary śmierci został wykonany w dniu 21. maja 1941 r.

Były to pierwsze bolesne, tragiczne zwiastuny wojny. Nikt jednak nie mógł przewidzieć, jak długo będzie trwała i jakie będą dalsze jej skutki.

Po aresztowaniu męża, Stefania Sienkowska nadal mieszkała z dziećmi w Głębokiem. Tu w 1940 r. Krystyna skończyła 6 klas szkoły powszechnej. Dalsze losy rodziny Sienkowskich były podobne do losu innych kresowych Polaków. W nocy 21/22 czerwca 1941 r. NKWD zabrało z domu całą rodzinę. Załadowanych do wagonu towarowego, w bardzo trudnych warunkach, pod nadzorem konwojentów, wywieziono w głąb ZSRR, na Syberię do miejscowości Barnaul w Ałtajskim Kraju. Zakwaterowani zostali w prowizorycznych barakach. Dorośli pracowali w miejscowej cegielni. Krystyna, mająca dopiero 15 lat, nie mogła pracować, podała więc do ewidencji fałszywą datę urodzenia: 22 maja 1925 r. Otrzymała razem z matką pracę za słabe, choć akordowe wynagrodzenie, kartki żywnościowe i jedzenie w przyzakładowej stołówce. Dzięki temu liczna rodzina mogła przetrwać.

Po zawarciu układu Sikorski-Majski warunki życia na zesłaniu zelżały. Pojawiła się możliwość znalezienia pracy na terenie miasta. W lipcu 1942 r. Krystyna Sienkowska podjęła pracę w tytoniowej fabryce. W czerwcu 1943 r. dostała kartę powołania do formującej się 1. Dywizji Piechoty im. T. Kościuszki w Sielcach nad Oką. W ten sposób stała się żołnierzem najmłodszego rocznika - wieku 17. lat. Była jedyną z rodziny, której los dał uczestniczyć w wojnie z karabinem w dłoni.

W Sielcach formowały się różne jednostki 1. Dywizji. Krystyna Sienkowska dostała przydział do Samodzielnego Batalionu Kobięcego, którego dowódcą był por. Aleksander Mac. Jednostka kwaterowała w 10-osobowych namiotach. Mundury, ostre regulaminy i musztra szybko zmieniały grupę dziewcząt w zdyscyplinowane pododdziały batalionu.

15. lipca 1943 r. Dywizja, a w niej Batalion Kobięcy, złożyły przysięgę

żołnierską. Była radość i poczucie patriotycznego, żołnierskiego obowiązku, ale także i świadomość, że najbliżsi zostali bardzo daleko.

W 1943 r. odbyła pierwsze przeszkolenie w podoficerskiej szkole w batalionie, którą ukończyła we wrześniu, w stopniu kaprała. W maju 1944 r. awansowała do stopnia plutonowego i objęła dowództwo drużyny w kompanii fizylierek.

We wrześniu 1943 r. kompania fizylierek odeszła w uzupełnieniu 1. Dywizji na front, pod Lenino. W drugiej szkole podoficerskiej odbyło się następne, intensywne szkolenie bojowe z nocnymi alarmami i manewrami.

W końcu 1943 roku Batalion Kobiety otrzymał rozkaz dyslokacji na Smoleńszczyznę, na tereny już wyzwolone, ale przyfrontowe. Od stacji Frutowo do stacji Poczynok przejazd odbywał się koleją. Wyładowanie miało miejsce w bardzo trudnych warunkach ostrej zimy na bezludnym terenie. W marszu ubezpieczonym, po pas w śniegu, batalion przemieszczał się do wsi Łuczynka. Pododdziały rozlokowano w domach miejscowej ludności, która choć sama biedna, dzieliła się z żołnierzami skromnym jedzeniem. Apropozycja batalionu ze względu na warunki terenowe dotarła z opóźnieniem. Wspólnie z mieszkańcami wsi dziewczęta świętowały prawosławne Boże Narodzenie. Batalion ubezpieczał wioski, w których stacjonował, przed desantem niemieckim. Nocne alarmy i warty w okopach – punktach taktycznych, a częstokroć w marszu ubezpieczonym mocno dawały się dziewczynom we znaki.

Na Smoleńszczyźnie nastąpiła wymiana kobiet – oficerów Armii Czerwonej. Zastąpiły je Polki po szkole oficerskiej w Riazaniu.

Ze Smoleńszczyzny jednostki 1. Armii Polskiej (16 marca 1944 roku 1. Korpus Polskich Sił Zbrojnych w ZSRR został przekształcony w 1. Armię Polską) przemieszczone zostały na Ukrainę w okolice Żytomierza. Batalion Kobiety pełnił tam służbę wartowniczą w garnizonie. Serdecznie witany przez miejscową Polonię uczestniczył wspólnie z nią w wielkanocnych nabożeństwach. Wymieniano bolesne wspomnienia z Syberii, okupacji i działań wojennych. Świadomość, że zbliżają się do kraju, dodawała otuchy i chęci do walki.

W maju 1944 r. jednostki wojskowe w okolicach Kiwerc przechodziły intensywne ćwiczenia. Przez cały czas służby wojskowej żołnierzom dokuczały choroby, które były skutkiem niedożywienia. Awitaminoza była na porządku dziennym. Masowo występowały: szkorbut, świerzb, owrzodzenia. Świerzb i owrzodzenie nie ominęły również Krystyny Sienkowskiej. Rozwinęły się w tak znacznym stopniu, że pomoc medyczna w batalionie nie dawała rezultatów. Lekarz batalio-

114

nowy skierował ją do 6. Szpitala Lekko Rannych w Kiwercach. Ordynator oddziału dermatologicznego nie chciał jej przyjąć, gdyż była jedyną kobietą i nie miał jej gdzie umieścić. Jednak po stwierdzeniu bardzo zaawansowanej choroby nie mógł dziewczyny odesłać. Ulokowana została w przybudówce stodoły, a następnie w ziemnej piwnicy z oknem. Leczenie przebiegało opornie, ale poprawa następowała. Podczas pobytu w szpitalu Krystyna Sienkowska nie była bezczynna. Pomagała pielęgniarkom w prowadzeniu kartoteki medycznej, wykonywała opatrunki i zastrzyki. Tym samym przechodziła przeszkolenie sanitarne.

W drugim rzucie szpital wraz z innymi jednostkami dotarł do Rembertowa. Tu, sale chorych na krótki czas pobytu urządzono w stajniach. Szpital przyjmował kontuzjowanych w walkach na przyczółku magnuszewskim. Następnym miejscem postoju w drodze do Warszawy był Otwock. Do szpitala przyjmowani byli ranni w walkach o prawobrzeżną Warszawę. Ponieważ wrzody na nogach Krystyny goiły się i przestały boleć angażowała się w pracy pielęgniarskiej.

W połowie stycznia 1945 r. przeniesiona została do Samodzielnego Batalionu Rekonwalescentów. Batalion ten, dowodzony przez mjr. Aleksandra Przybysza, miał stworzyć możliwie najlepsze warunki dla żołnierzy-ozdrowieńców: opiekę medyczną i działalność kulturalno-oświatową. W batalionie Krystyna Sienkowska poznała małżeństwo Rytmajstrów (imion i stopni wojskowych nie pamięta), którzy zaangażowali ją do pracy kulturalno-oświatowej. Jako jedyna kobieta-rekonwalescent wspólnie z ozdowieńcami organizowała koncerty, wieczorki rozrywkowe, odczyty itp.

Następny etap frontowej drogi Krystyny Sienkowskiej; to przejście przez umocnienia Wału Pomorskiego, z postojami w Darłowie i Złotowie, a w początkach maja 1945 r. – Berlin. W dniach 2-4 maja rekonwalescenci pozostawali w wagonach na bocznym torze, później przeniesieni zostali do dzielnicy Berlina - Cepernik. Przebywali tu do 11. maja. W stolicy Niemiec ukazał się tragiczny obraz wojny. Ponieważ rekonwalescenci nie byli skoszarowani, mogli z bliska ujrzeć morze ruin, ulice zasypane gruzem, przez które ścieżkami przemierzali się starzy Niemcy. Głód zmusił ich do wyjścia ze schronów. Widok wycinanych kawałków mięsa z zabitych koni, kolumny jeńców konwojowanych przez radzieckich żołnierzy, był to codzienny, makabryczny obraz. Do miejsca postoju batalionu rekonwalescentów przechodzili Niemcy z menażkami prosząc o posiłek. Byli ofiarami wojny, upokorzeni, biedni. Polscy żołnierze dzielili się z nimi swoimi posiłkami.

II/5

Walki o centrum miasta, Politechnikę, park Tiergarten i Ogród Zoologiczny prowadziła 1. Dywizja Kościuszkowska. 2. maja 1945 r. cele strategiczne zostały zdobyte. 1. Armia WP we współdziałaniu z 47. Armią Czerwoną święciły triumf. Na Kolumnie Zwycięstwa i Bramie Brandenburskiej zawisły polskie flagi. Garnizon niemiecki skapitulował. Walki trwały jeszcze na zachodzie w kierunku Łaby. Jednostki zwycięskie przygotowywały się do końcowego aktu wojny. W stolicy Niemiec porządkowano trasę przejazdu w kierunku dzielnicy Karlshorst, gdzie miała być podpisana kapitulacja. Uzbrojeni żołnierze ubezpieczali ją. W zadaniu tym uczestniczyła również Krystyna Sienkowska, wytypowana z Batalionu Rekonwalescentów. Wyznaczono jej odcinek na trasie z poleceniem obserwowania ruin, z których mógł wyskoczyć żołnierz niemiecki. Przejęta rolą, czuła się zaszczycona uczestniczeniem w tej historycznej chwili. W kilku limuzynach jechały delegacje wojsk alianckich. W ostatniej – delegacja pokonanej armii niemieckiej. Limuzyna była otwarta, widoczni więc byli przedstawiciele armii hitlerowskiej w pełnej gali: feldmarszałek Keitel, admirał Friedeburg i gen. lotnictwa Strumpf. W myślach zastanawiała się, czy ci wysocy rangą oficerowie niemieccy cieszą się, jak cały świat, z zakończenia wojny, czy też buta i honor przepelniają ich serca goryczą; a może planują zemstę?! Akt bezwarunkowej kapitulacji Niemiec został podpisany 8. maja 1945 r. wobec marszałka Armii Czerwonej - Żukowa, marszałka lotnictwa Anglii - Teddera, marszałka armii francuskiej - de Lattre i amerykańskiej – generała Spaatza.

11. maja 1945 roku jednostka, w której służyła Krystyna Sienkowska, została przeniesiona do Kamiennej Góry, gdzie pozostała do września 1945 r. Na podstawie rozkazu MON z 9 IX 1945 r. podlegała zdemobilizowaniu. Jednak na własną prośbę została przeniesiona do formujących się Wojsk Ochrony Pogranicza, do 45. Komendy WOP w Jastrzębiu Zdroju. Pełniła tam obowiązki szefa kancelarii Wydziału Zwiadu. W drugiej połowie 1945 roku została w tej jednostce odznaczona medalami: Za Berlin, Odrę, Nysę i Bałtyk oraz Brązowym Krzyżem Zasługi. W początkach 1946 r. awansowała do stopnia sierżanta.

W październiku 1946 r., w związku z powrotem matki z Syberii, na własną prośbę została zwolniona z wojska i skierowana jako osadnik wojskowy do wsi Marysin-Dłużec, gm. Sobota, pow. Lwówek Śląski. Na 10 ha ziemi pracowała z całą swoją rodziną. Dla uzupełnienia średniego wykształcenia podjęła naukę, przerwana wywiezieniem z kraju. W 1953 r. zdała gospodarstwo rolne, gdyż rodzeństwo usamodzielniało się i wyjechało z Dłużca. Zamieszkała w Koszalinie. Pra-

11/6

cowiała w Wojewódzkim Zarządzie Przemysłu Terenowego na stanowisku starszego planisty, a następnie kierownika zakładu w budowie w Karlinie. Z dniem 1 VI 1956 r. została przeniesiona do Zarz. Woj. Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego w Koszalinie na stanowisko inspektora ds. socjalnych. Pracując podjęła naukę w Korespondencyjnym Technikum Rolniczym w Słupsku. W marcu 1960 r. została przeniesiona do Koszalińskiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Drzewnego. Przeniesienie związane było z zamążpójściem. Mąż - inż. leśnik Witold Czerny - był kierownikiem Wydziału Transportu w Okręgowym Zarządzie Lasów Państwowych w Szczecinku. Wzięła na siebie obowiązek pomocy w wychowaniu trzech synów męża, osieroconych w 1957 r. Najstarszy miał 16 lat, najmłodszy sześć. W 1961 r. urodziła córkę. Musiała przerwać naukę. W 1969 r. po ukończeniu szkoły średniej pracowała na stanowisku samodzielnego inspektora w dziale głównego mechanika. Od 1960 r. do czerwca 1981 r. przez trzy kadencje pełniła społecznie funkcję przewodniczącej komisji socjalnej i sekretarza Rady Zakładowej Związku Zawodowego.

Od 1958 r. należała do ZBoWiD-u, w którym była przewodniczącą komisji socjalnej (lata 70-te). W latach 80-tych przez dwie kadencje pełniła mandat radnej.

Po ukończeniu 55. lat w maju 1981 r. Krystyna Sienkowska-Czerny, na podstawie przywilejów kombatanckich, odeszła z pracy na emeryturę. W tym samym miesiącu 1981 roku, po ciężkiej, przewlekłej chorobie zmarł mąż. Pasierbowie byli już wtedy usamodzielnieni, skończyli szkoły średnie. Córka ukończyła dwa licea pomaturalne (muzyczne i turystyczne), wyszła za mąż i wyjechała do Szczecina. Będąc na emeryturze pracowała nadal społecznie w Związku Emerytów i Rencistów oraz w ZBoWiD. W 1991 r. wstąpiła do Związku Sybiraków w Szczecinku.

Odznaczona została Złotym Krzyżem Zasługi (1973) i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1978).

Od 1996 r. mieszka w Koszalinie, gdzie mieszka również jej młodsze rodzeństwo.

W 1969 r. Ministerstwo Obrony Narodowej uhonorowało sierżant Krystynę Sienkowską-Czerny Odznaką Pamiątkową „Syn Pułku”. Otrzymała ją jako młodociany żołnierz II wojny światowej, zmobilizowany pod rocznikiem 1925. Rok urodzenia zmieniła w czasie pobytu na Syberii, by dostać pracę i pomagać matce w utrzymaniu rodziny. Rodziny, w której było pięcioro nieletnich dzieci.

Na podst. wspomnień i relacji Krystyny Sienkowskiej-Czerny

IV Korespondencja

- Korespondencja Krystyny Sieńkowskiej-Czernej, Koszalin ^{31 XI} ~~10 XI~~ 1996r.
do Ady Zimowskiej
rękopis oryg. k. l. s. 1
- List Krystyny Sieńkowskiej-Czernej da. 10 XI 1997 do prof. Elżbiety Zimowskiej
rękopis oryg. k. l. s. 2
- Korespondencja prof. Elżbiety Zimowskiej, Toruń 21 XI 1997, do Krystyny Sieńkowskiej
rękopis kopie k. l. s. 3-4
- Korespondencja Sieńkowskiej-Czernej Krystyny, Koszalin 26 XI 1998r.
do Fundacji, Arch. Pom. Ak - Toruń
rękopis oryg. k. l. s. 5
- List Marcinkowskiej Henry, Toruń 8 XI 1998r. do Krystyny
Sieńkowskiej-Czernej - Koszalin. (Pozyskiwanie za prężane materiały
żelazne, rdzawy, fotograficzne)
rękopis ksero k. l. s. 6
- Karta świąteczna z życzeniami od Krystyny Sieńkowskiej
do Fundacji, da. 24 XI 1998r.
rękopis oryg. k. l. s. 7

Wpłynęło dnia 3°. 12. 96 110/1

L.dz. 30. 12. 96. 16 98/1/96

Procesione Kolerianki. <sup>myśladek podmi-
kasy 5-97</sup>

Karta numerowana
2 adresem

Bardzo prosząc o załatwienie
w postaci fotografii z ogrodu,
czego parolom były różne
sprawy realne.

Kolejnym punktem przed koniec
upływu tego roku.

Przejęta fotografie z Kowianki
ale też po zdjęciu z soli oraz
frekwencją negatywu do powiększenia.

Wszystkim Orłackim Kozłom
Fundacji Orłackim Kozłom
prosząc najserdeczniej o
poszerzenie i wyrażenie pomocy
w Nowym 1997 Roku.

Krzysztof Sienkowski Orłom
Kowianka Dół Zimowski z I. Dzwiej
Soc. Bot. Kol.

P.P. uprzejmie proszę o fotografie, na
które nie wycofałem wyrażenie przez nas
Kwintę P. Zawockiej.

Wpłynęło dnia 10.12.92
L.dz. 2006, 70K192

775/WSK W/2X
10.12.92r.

Pracownicy Gminnego Biurowca

Ze względu na nieterminowe zakończenie prac nad projektem. Powodem tego były skomplikowane sprawy techniczne. Po rocznej przerwie w pracach, w sprawie projektu pozostała m.in. lista Gmin i pismo Fundacji wraz z motywacją odt. Memoriatu p. Marii Wittelsówny.

Obecnie podejmując działalność na obszarze tego projektu swoje zdanie. Prezydent też dowiaduje się o pieniężnych kosztach Fundacji ze 2 egz. książki. Z poprzednim roku rozporządzeniem przez na terenie Koszalina wśród aktywnej kobiet naszego środowiska - najfidel. Gotowi ze ich pośrednictwem w kierunku kolekcji terenowych.

W dniu 16.12. (mimo choroby z koleżankami w Gor. Woj. Gm. Komarantów. Mówi, że nasza praca przyniesie dobre wyniki ku naszemu obopólnemu zadowoleniu.

Łącząc wyrazy szacunku
Krzysztof
H. Siniarski - Człony

odp. na list WSK
T. list 1618/S/96
P. Siinkowka - Czerwony Bystun, 21 I 1997

Szanowne Koleżanko,

Prerzytam Pani schemat relacji
i bardzo proszę o przyślanie Pani
relacji, tak żeby Pani mogła zasto-
żyć te osoby osobowo w Archiwum WSK
(komisernie proszę dotrzeć przy naj-
mniejszym pedum zdyscia z lat wojny)

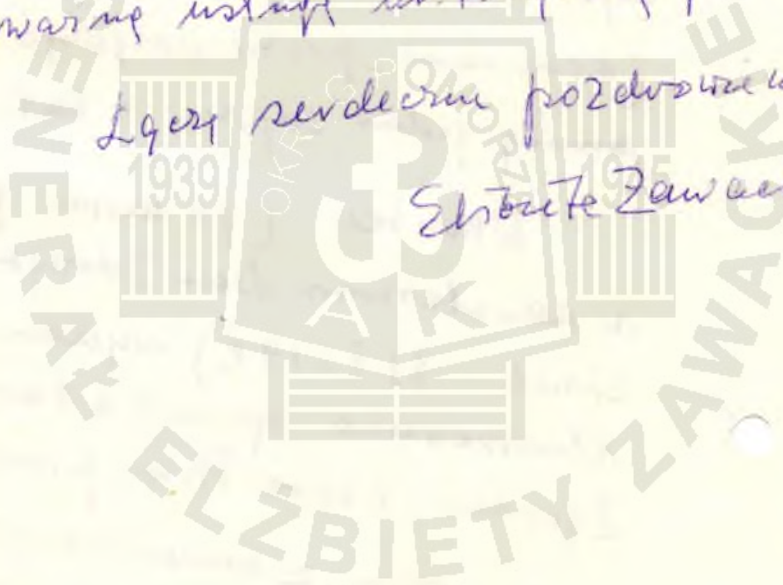
Wkrótce (po moim pobyciu
w sanatorium Dom Zdrowia Ciesio-
cinek 27 I - 19 II) wydam obszernie
skonstruowane sprawozdanie o Sesji
Zjazdowej, które Pani przesła.

W związku z omawianym u Sesji
Memoriale gen. Waini Wittkeho wuj
mam do Pani prosbę: może Fun-
dacja mi ma w Rosalinie przed-
stawicielki. Czy Pani zechciała by

podjęci in. wstąpił pracy z naszym
archiwum, maldawiejsze kombi-
tantki mieszkające w Konalim
i blisko Konalime, aby opracowały
swoje relacje i przygotowały je
Tommie. Bardzo Państwu o to
wamże usługi historycznym persone

Lgery serdecznie pozdrawiamie

Elżbieta Zawacka

SIENKOWSKA-CZERNY KR.

75-348 KOSZALIN

Wpłynęło dnia 11. X. 98
L.dz. 2207/NSK/98

^{IV/5}
Koszalin 26.11.98

Fundacja
Archiwum Pomorskie Armii Krajowej
Miłkie Górboty 2
87-100 TORUN

Uproszenie proszę o udostępnienie mi 2 egzemplarzy
księżki „Siwka Polak na frontach II wojny świat.” cz I.
no oraz których przeszyłem 30 zł oraz proszę o
udostępnienie 2 solennemu portretowi 3 egz cz II.
Przesyłam również no rzecz demotywacji pułkownika 20 zł.

z poważaniem
Zdzisław

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

Lol 2247/USK/98

Szanowna Pani

Krystyna Sienkowska-Czerny

ul.

75-348 KOSZALIN

Szanowna Pani !

Dziękuję bardzo za życzenia świąteczne, a przede wszystkim za przesłany do zasobu Archiwum WSK bardzo szczegółowy i interesujący życiorys oraz za wypełniony schemat relacji z kserokopiami fotografii. Wszystkie te materiały zostały włączone do Pani teczki osobowej (nr 775/WSK). Dziękuję również za dar na Memoriał. W załączeniu przesyłam, zgodnie z Pani zamówieniem 2 egzemplarze książki "Służba Polek ..." cz. 1 i 3 egz. "Służby Polek..." cz. 2 (należność za cz. 2 prosimy uregulować posługując się załączonym bankowym dowodem wpłaty).

Jednocześnie zwracam się z prośbą aby zechciała Pani włączyć się w prace Memoriału im. gen. Marii Wittek, poprzez zebranie relacji od koleżanek, które być może mieszkają w Koszalinie, Szczecinku lub w okolicach. Będziemy bardzo wdzięczni za każdą odnanalezioną kobietę-żołnierza, za każdą relację o tej tak trudnej służbie kobiecej.

Przesyłam serdeczne życzenia świąteczne i noworoczne z nadzieją na dalszą, owocną współpracę.

Z wyrazami szacunku

iż

H. Mamintowska

zet. IX. scye, misuluje rd.

kon. 6

PAN DRAGON

AGENCJA REKLAMOWO-WYDAWNICZA
GDAŃSK TEL. 41-64-49, 32-41-60
FOT. JERRICAN / AGENCJA PIĘKNA
K-122

Wesołych Świąt

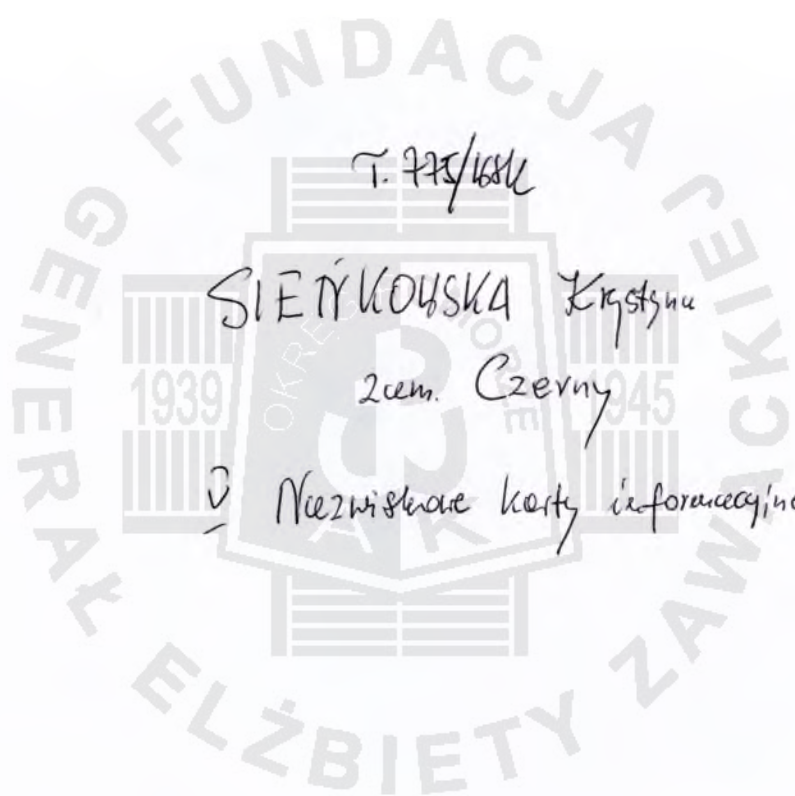
77

Na Boże Narodzenie
i zbliżający się Nowy Rok
proszę przenieść
swoje dobre życzenia,
aby każdy człowiek
był noworoczną pomyślną
i szczęśliwą osobą
szczęśliwym i zdrowym
praco - i rodzinnym
określeniem.

W życiu osobistym
zyczą zdrowia
i pogodny ducha.

Z Głębokim szacunkiem
Krzysztof S-C

24.11.98r.

T. 775/1682

L4P

SIETŃKOWSKA Krystyna
zam. Czerny

1 Nieznane karty informacyjne

T. 728/452
1. Armia WP

Sienkowska-Czerny Krystyna sierż. (1926)

- powołana do wojska skierowana do Samodzielnego Batalionu Kobiecego, po ukończeniu kursu podoficerskiego objęła dowództwo drużyny kompanii fizylierek. Jej kompania jako uzupełnienie, odeszła pod Lenino, potem na Ukrainę. Ciężko zachorowała. W szpitalu pomagała pielęgniarce. Jako ozdrowieniec przeniesiona do Samodzielnego Batalionu Rekonwalescentów. Z tym batalionem doszła do Berlina.

Źr. Maria Wójcik, Kobiety – żołnierze 1. i 2. Armii WP – biografie i wspomnienia, s. 184 – 189, fot. 364,

K.Wojt. 2011

T-775

zg

ZSRP
dWP

Sienkowska Krystyna

CZERNY Krystyna z d. **Sienkowska** — sierż. sztab. rez., ur. 1926 Łomża, zam. Szczecinek woj. Koszalin. St. wojsk.: bkob, bozdr, 45 Komenda WOP. Zdemb. 1946. Praca zawod.: przedsiębiorstwo przemysłu terenowego — inspektor. Dział. społ.: MRN — radna, ZBoWiD, ZZ Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego. 4 dzieci. Krzyż Kaw. OOP odznaka „Za Zasługi dla Woj. Koszalińskiego”.

„Płotkówki”

F Red 08.96

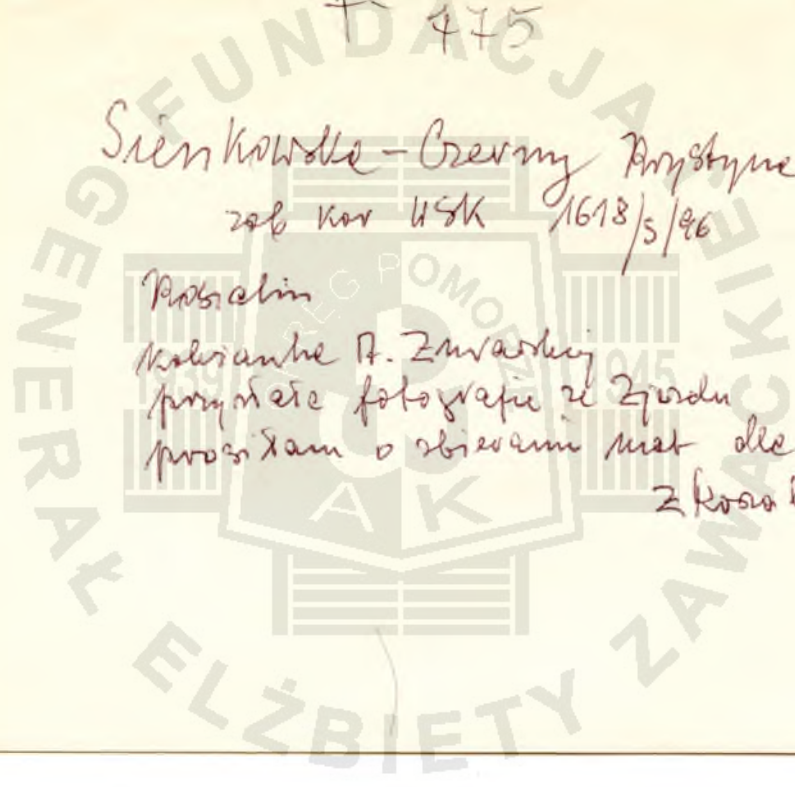
2

T 475

LWP

Sienkowska - Czerwony Anielski
zob. kor. USK 1618/5/86

Proszę
Kierownika P. Zawadzkiego
przyjąć fotografie z Zjazdu
proszę o skierowanie list do Adela Wodki
z Koszalin

i

U/3

ZSRR-LWP

T-775

CZERNY Krystyna
z d. Sienkowska

Zróżła infowmacji:

Praca zbiorowa pod red. E.Sydzak
Platerówki - Wyd. Ossolineum 1988.
Wrocław s. 216.

I Król./97

I 515

I

i

ZSRR-LWP

T - 775

CZERNY - SIENKOWSKA Krystyna
z d. Sienkowska

Zródło informacji:

Ankieta personalna
Ankieta anonimowa z 1967r.
Korespondencja

Złożono:

Archiwum Pomorskie AK
87-100 Toruń ul.W.Garbary 2

5/5

I.Król./97

1

U/5

ZSRR-LWF

T - 775

CZERNY - SIENKOWSKA Krystyna
z d.Sienkowska

Zródło informacji:

Praca zbiorowa pod red. E.Syzdek
Platerówki. Wyd.Ossolineum 1988.
Wrocław . s. 216.

I.Król./98

T. 775/WSK

LWP

SIENKOWSKA Krystyna
zam. Czerray

II. Fotografie

1. Sanitariuszka szpitala w Otwocku
1944 r. kserokopia, szt. 1
2. Komenda Ochrony Pogranicza 1946 r.
Jastrzębie, kserokopia, szt. 1

2. Świtajsko, 2015 r.

BĘDĄC PACJENTKĄ
6 POLOWEGO SZPITALA
LEKKO RANNYM
PELNIAM RÓWNIEŻ
OBOWIĄZKI SANITARIUSZKI
W CZASIE STACJONOWANIA
W OTWOCKU 1944r.
KRYSZYNA SIENKOWSKA.

45 KOM COHR. POGR. 1946r. JASTRZEBIE-Z
KRYSZYNA SIENKOWSKA I J. ORKOWSKI

BĘDĄC PROJEKTANTKĄ
6. POLOWEGO SZPITALA
LEKKO RANNYCH
PEKNIEM RÓWNIEŻ
OBOWIĄZKI SANITARIUSZKI
W CZASIE STACJONOWANIA
W OTWOCKU 1944r.
KRYSZYNA SIENKOWSKA.

45 KOM OCHR. POGR. 1946r JASTRZEBIE-Z
KRYSZYNA SIENKOWSKA I J. ORKOWSKI

SIENKOWSKA Krystyna

